

بررسی عملکرد اقتصادی دولت سیزدهم؛ از افزایش تجارت و ظرفیت نیروگاهی تا کاهش نقدینگی و ضریب جینی

عبور از اقتصاد دهه ۹۰

گروه اقتصادی: ۲ سال از عمر دولت سیزدهم می‌گذرد و می‌توان در این شرایط به بررسی عملکرد آن در این مدت پرداخت. حجت‌الاسلام سیدابراهیم رئیسی در شرایطی توانست فاتح انتخابات ریاست‌جمهوری شود که به گواه آمار و گزارش‌های رسمی اقتصاد ایران در وضعیت استثنایی قرار داشت. تحریم‌های ظالمانه از یک سو و عملکرد دولت‌های یازدهم و دوازدهم از سوی دیگر، اقتصاد ایران را ضعیف و تحریف کرده بود، چنانکه آمارهای اقتصادی‌ای طی این ۸ سال ثبت شد که پس از پیروزی انقلاب اسلامی از نظر ضعیف بودن نظیر نداشت. بر این اساس محور شعارهای دولت سیزدهم هم ناظر به بهبود وضعیت معیشتی مردم بدون اتکا به مذاکرات بود؛ موضوعی که تا حدودی محقق شده اما برای رسیدن به نقطه مطلوب مسلمانان راهی طولانی پیش رو است.

کاهش رشد نقدینگی

رشد نقدینگی بوده و هست، آمارها حاکی از آن است که شدت رشد نقدینگی در سال ۱۴۰۲ کاهش داشته و در تیرماه سال جاری به ۲۷.۵ درصد رسیده است. آنطور که بانک مرکزی هدف‌گذاری کرده است این نرخ باید به ۲۵ درصد برسد. دولت سیزدهم اگر بتواند همین دست فرمان را حفظ کند و در کنارش از افزایش قیمت دلار نیز جلوگیری کند می‌توان امیدوار بود در آینده‌های نزدیک شاهد کاهش تورم مصرف‌کننده باشیم. البته اقدامات دولت تاکنون باعث کاهش ۱۰ درصدی تورم شده است اما مسلمانان به نقطه مطلوب فاصله بسیار زیادی دارند.

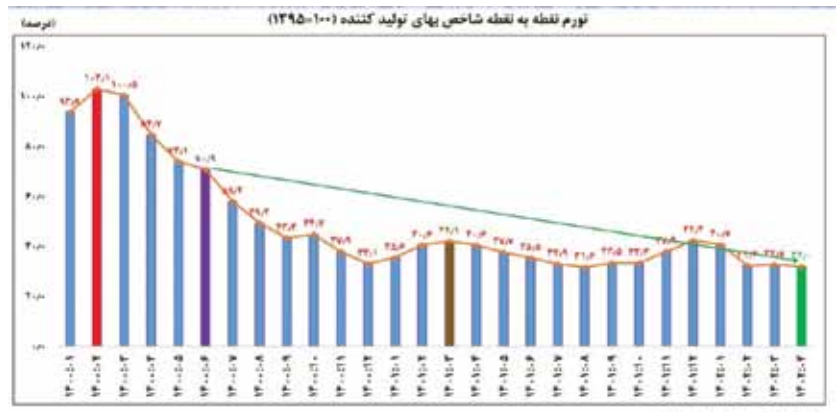
دغدغه اصلی مردم در سال‌های اخیر تورم و افزایش بی‌محابای قیمت کالاها مصرفی بوده است. به طور کلی تورم یک پدیده پولی است و رابطه مستقیمی با شدت رشد نقدینگی دارد. در ۸ سال دولت گذشته، حجم نقدینگی کشور ۸ برابر شد و از ۴۷۹ هزار میلیارد تومان در پایان دولت دهم، به ۲۸۲۰ هزار میلیارد تومان در پایان دولت دوازدهم رسید. بیشترین نرخ رشد نقدینگی نیز در مهر ۱۴۰۰ هنگامی که دولت سیزدهم در حال تحویل گرفتن کار بود، با نرخ رشد ۴۲.۸ درصد ثبت شد. برنامه اصلی دولت سیزدهم برای مهار تورم کاهش شدت

همه چیز آماده کاهش تورم

یکی از شاخص‌های پیش‌نگر در رابطه با تورم، نرخ تورم تولیدکننده است. شاخص بهای تولیدکننده می‌تواند درباره تورم ماه‌های آینده به ما نگاه دقیقی بدهد. در فروردین ماه

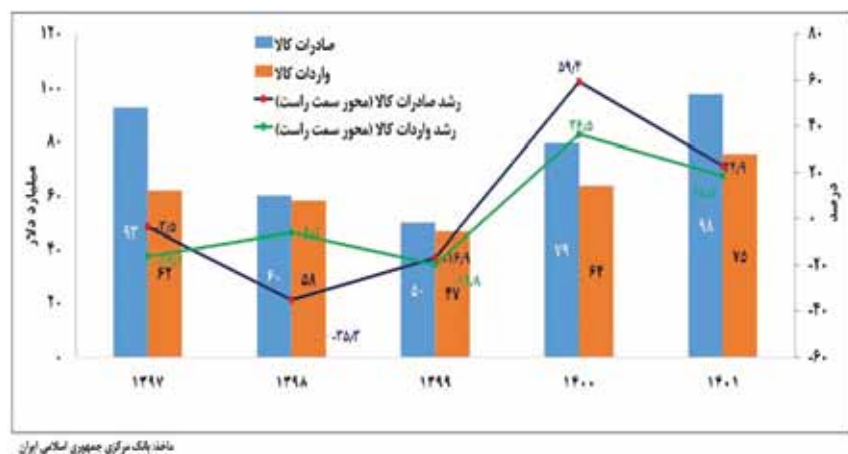
سال جاری این شاخص به حدود ۴۰ درصد رسید و این در حالی است که شهرپورماه سال ۱۴۰۰ تا ۷۱ درصد نیز افزایش یافته بود.

رکوردشکنی مبادلات تجاری غیرنفتی

دولت سیزدهم تمرکز مبادلات تجاری از مبادلات نفتی برداشته شد و به سمت کالاهای غیرنفتی سوق پیدا کرد. در واقع دولت سیزدهم برخلاف دولت قبل عمل و سعی کرد هم از صادرات نفتی ارزآوری به کشور داشته باشد و هم از طریق مبادلات غیرنفتی بتواند کسب درآمد کند. همین عامل نیز موجب شد رشد تولید در کشور افتاده و حمایت‌های دولت از قشر تولیدکننده بیش از پیش شود.

از زمان روی کار آمدن دولت سیزدهم مرکز مبادلات تجاری از مبادلات نفتی برداشته شد و به سمت کالاهای غیرنفتی سوق پیدا کرد. در واقع دولت سیزدهم برخلاف دولت قبل عمل و سعی کرد هم از صادرات نفتی ارزآوری به کشور داشته باشد و هم از طریق مبادلات غیرنفتی بتواند کسب درآمد کند. همین عامل نیز موجب شد رشد تولید در کشور افتاده و حمایت‌های دولت از قشر تولیدکننده بیش از پیش شود. سال ۱۳۹۹، صادرات غیرنفتی ایران ۳۵ میلیارد دلار و واردات کشور ۳۸.۹ میلیارد دلار بود. این امر از تجارت ۷۳.۹ میلیارد دلاری ایران در سال ۱۳۹۹ خبر می‌دهد. با روی کار آمدن دولت سیزدهم و تغییر سیاست خارجی و همکاری ویژه با همسایگان و کشورهای شرقی، صادرات غیرنفتی کشور با جهش مواجه شد و تجارت خارجی غیرنفتی ایران در سال ۱۴۰۰ با تبادل ۱۶۲ میلیون تن کالا با کشورهای جهان، رکورد ۱۰۰ میلیارد دلاری را به ثبت رساند که نسبت به مدت مشابه سال قبل ۳۸ درصد رشد داشته است. صادرات ایران در سال ۱۴۰۰ برابر با ۴۸ میلیارد

کاهش ضریب جینی با یارانه نقدی

ضریب جینی معیاری از پراکندگی آماری در اقتصاد است که نابرابری درآمد یا ثروت در یک کشور یا هر گروه دیگر از مردم را نشان می‌دهد. این شاخص بین صفر تا یک است و هر چقدر کوچک‌تر باشد، نشان از نابرابری کمتر دارد. در سال اول دولت سیزدهم میزان ضریب جینی به ۰.۳۸۷۷ رسید. اینطور که پیداست با اینکه حذف ارز ترجیحی باعث افزایش مقطعی تورم شده اما یارانه

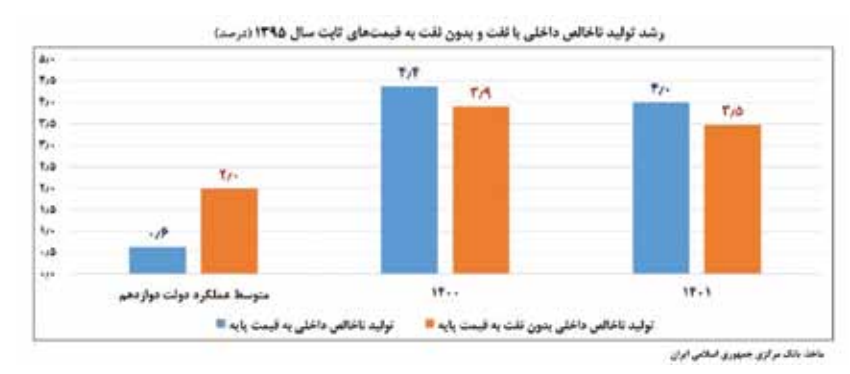
نقدی ۳۰۰ و ۴۰۰ هزار تومانی توانسته است دهک‌های پایین جامعه را توانمند کرده و باعث بهبود نابرابری اقتصادی شود. به طور کلی تجربه ثابت کرده است یارانه نقدی در اقتصاد ایران می‌تواند باعث کاهش فاصله طبقاتی شود، نکته مهم در این رابطه حفظ ارزش یارانه و به‌روزرسانی آن طی سال‌های متعاقب است که باید به هر ترتیب اتفاق بیفتد تا یارانه از گزند تورم حفظ شود.

زمان رشد

میزان رشد اقتصادی کشورمان در سال‌های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ با احتساب نفت به ترتیب ۴ و ۴.۴ درصد بوده است. این در حالی است که متوسط رشد اقتصادی در دولت دوازدهم (دولت دوم حسن روحانی) ۰.۶ درصد توسط بانک مرکزی دولت وقت گزارش شده بود. به طور کلی زمانی مهار تورم معنادار است که در کنار آن میزان رشد اقتصادی نیز افزایشی باشد. در دهه ۹۰ شاهد حرکت سینوسی میزان رشد اقتصادی بودیم. از آنجا که اقتصاد به مسائل

دیپلماتیک گره خورده بود هر زمان توفیقی در مذاکرات به دست می‌آمد شاهد رشد اقتصادی و در یک مقطع رشد ۲ رقمی بودیم و زمانی که مذاکرات به نتیجه نمی‌رسید یا طرف غربی زیر تعهدات خود می‌زد، رشد اقتصادی کشور منفی می‌شد. در دولت سیزدهم با این استراتژی که دور زدن یا خنثی‌سازی تحریم‌ها اولویت دوم کشور است، شاهد یک رشد مناسب اقتصادی هستیم و تا حدودی اقتصاد از متغیرهای دیپلماتیک فاصله گرفته است.

افزایش ۶ هزار مگاواتی ظرفیت تولید برق

دولت سیزدهم طی یک سال اخیر موفق شده است ظرفیت تولید برق کشور را ۶۰۰۰ مگاوات افزایش دهد. با توجه به رکورد ۴۹۳۵ مگاواتی تولید برق در سال ۱۳۸۹، افزایش ۶۰۰۰ مگاواتی تولید برق در یک سال اخیر در دولت سیزدهم رکورد ساخت نیروگاه در یک سال را تغییر

نیروگاه‌ها و افزایش تولید برق استفاده نکرد. افزایش ظرفیت تولید برق کشور در ۸ سال دولت گذشته، فقط ۲۳ درصد بود، در حالی که در دولت‌های نهم و دهم ۸۵ درصد بود؛ این کم‌کاری دولت گذشته در تولید برق، موجب خاموشی‌هایی شد که از تابستان ۱۴۰۰ مردم را به شدت درگیر کرد. امید واهی دولت قبل به سرمایه‌گذاری خارجی در حوزه ساخت نیروگاه موجب این عقب‌ماندگی شد. به استناد آمار موجود در آمارنامه صنعت برق ایران، رکورد بیشترین ظرفیت اسمی نصب‌شده نیروگاه‌های کشور در طول یک سال تا پیش از این، به سال ۱۳۸۹ با اضافه شدن ۴۹۳۵ مگاوات به شبکه برق اختصاص داشت و کمترین ظرفیت اسمی نصب شده در طول ۱۰ سال اخیر نیز با اضافه شدن ۹۴۲ مگاوات در سال ۱۳۹۴ در دولت یازدهم ثبت شده است.

بهبود چشمگیر تراز گندم

کشاورزی یکی از چرخ‌های اصلی محرک تولید در کشور به شمار می‌رود که به دلیل مهم بودن ارتباط مستقیمی که با معیشت مردم دارد، نه تنها در ایران بلکه در سایر کشورها نیز مهم تلقی می‌شود. با این وجود اما مسئولان دولت قبل این حوزه را به فراموشی سپرده و هرگاه در گرده‌های خطرناک در تامین محصولات کشاورزی استراتژیک قرار می‌گرفتند، سعی داشتند با واردات آن را حل کنند. این موضوع نه تنها به تولید محصولات و رسیدن به خودکفایی تولید آسیب وارد می‌کرد بلکه به کشاورزان و تولیدکنندگان این حوزه لطمه می‌زد.

با این وجود اما با روی کار آمدن دولت سیزدهم و تغییر سیاست‌ها در بخش کشاورزی، وضعیت این حوزه مهم رو به بهبودی رفت به طوری که حالا تنها یک قدم تا خودکفایی محصولات استراتژیک نظیر گندم فاصله داریم.

سال ۱۴۰۰، ایران ۷ میلیون و ۷۵ هزار تن واردات گندم داشته است. این در حالی است که در همان سال میزان خرید تضمینی گندم ۴ میلیون و ۷۰۰ هزار تن بوده است. با تغییر سیاست در این حوزه و با خرید گندم داخلی و حمایت از کشاورزان ایرانی، جای اعداد واردات و خرید تضمینی عوض شد به گونه‌ای که سال ۱۴۰۱، ۷.۱ میلیون و ۵۰۰ هزار تن گندم از تولیدکننده خریداری شد و ۴ میلیون و ۴۴۵ هزار تن واردات انجام شد. پیش‌بینی‌ها درباره سال ۱۴۰۲ نیز به این ترتیب است که واردات به زیر یک میلیون تن و خرید تضمینی گندم به ۹ میلیون تن برسد. با این حال اما آمارها تا انتهای مرداد امسال نشان می‌دهد رقم خرید تضمینی گندم به ۱۰ میلیون تن رسیده که نه تنها از عدد پیش‌بینی شده گذر کرده بلکه نسبت به مدت مشابه با رشد بیش از ۳۰ درصدی همراه بوده است.

